

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
นครปฐม

Academic Leadership of the School Administrators under the Supervision
of Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office

จิรัศยา นาคราช¹ ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง²

Jiratsaya Nakharach¹ Chaiwat Prasongsang²

¹นิสิตปริญญาโท สาขานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Master's degree student, Department of Educational Administration Innovation,
Faculty of Rattanakosin College of Innovation Management,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Corresponding Author, E-mail: jiratsaya1556@gmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Assistant Professor Dr., Department of Educational Administration Innovation,
Faculty of Rattanakosin College of Innovation Management,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin.

Email: chaiwatp62@gmail.com

Received: November 27, 2023; Revised: January 11, 2024; Accepted: January 16, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำนวน 320 คน กำหนดโดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทาง

วิชาการโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) study the academic leadership of school administrators under the supervision of the Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office; and 2) compare the academic leadership of school administrators based on gender, work experience, and school size. The sample consisted of 320 administrators and teachers selected using Krejcie & Morgan's table and stratified random sampling. A questionnaire served as the research instrument, and a statistical software package analyzed the data. The statistical methods included percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results revealed that: 1) The academic leadership of school administrators under the supervision of the Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office was overall at a high level. The aspects ranked by mean from highest to lowest included educational supervision, vision setting, goals and mission, personnel development, curriculum development, and creating an atmosphere that promotes learning. 2) The comparison of academic leadership based on gender showed significant differences in opinions at a 0.05 statistical significance level. Work experience did not show significant differences in opinions. However, school size showed significant differences in opinions at a 0.05 statistical significance level.

Keywords: Leadership, Academic Leadership, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการพัฒนาด้านต่าง ๆ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษามาโดยตลอด ซึ่งเห็นได้จากการจัดทำแผนการเรียนรู้แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อเป็นทิศทางในการจัดการเรียนรู้ของประเทศไทย โดยมุ่งหวังให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างเท่าเทียมกันและมีคุณภาพสามารถพัฒนาระบบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่ดี พัฒนาความสามารถในการทำงานของบุคลากรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 ข้อ 1-3 ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียนและต้องคำนึงถึงความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล ซึ่งจะเน้นการฝึกฝนกระบวนการคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้และเตรียมความพร้อมในการการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงต้องมีการฝึกปฏิบัติให้มีกระบวนการที่ คิดเป็น ทำได้ จะส่งผลทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต โดยการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนก็มีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาชีวิตของตนเอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาในอนาคตโดยใช้ความรู้และหลักการเพื่อการดำรงชีวิตในโลกเทคโนโลยีที่มีความเปลี่ยนแปลงนี้ได้และตามแนวทางการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารงานของโรงเรียนและการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งกล่าวว่าเป้าหมายหลักในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยคือการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการพัฒนาคือให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นบุคคลที่มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดการศึกษาภายในประเทศทุกระดับชั้น มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษามักถูกพิจารณา จากผลงานด้านวิชาการ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ต้องมีการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียนทุกด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดโปรแกรมการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) งานวิชาการจึงเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา โรงเรียนจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นสำคัญส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนางานวิชาการให้มีผลสัมฤทธิ์สูง ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการแสดงพฤติกรรมในลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในองค์กรของสถานศึกษาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย พันธกิจ การบริหารหลักสูตรและการสอน การพัฒนาครู การส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นภาวะผู้นำที่พัฒนามาจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลากรในตำแหน่งที่จะทำให้เกิดความร่วมมือของครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน รูปแบบภาวะผู้นำส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษาที่เอาใจใส่กับการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นหลัก ถ้าจะพัฒนาโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (กัญญวรา เครื่องพาที, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี ที่ได้เสนอองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการไว้ 11 ด้าน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายโรงเรียน การสื่อสาร การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน การประสานงาน การนำหลักหลักสูตรไปใช้ การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การควบคุมการใช้เวลาในกระบวนการจัดการเรียนการสอน การเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน การจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน และการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมเรียนรู้ของนักเรียน (Hallinger and Murphy, 1985)

จากการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและเคล็ดลับการพัฒนาครูสู่คุณภาพผู้เรียนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มคุณภาพผู้เรียนมีประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ “ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ” จากการศึกษางานวิจัยของมูลนิธิ The Asia Foundation ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่องจากความท้าทายสู่คุณภาพการศึกษาของประเทศไทย สืบจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 189 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 85 คน ซึ่งผลการวิจัยที่เสนอมายืนยันชัดเจนว่า “ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ยังขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการที่ชัดเจนและการที่ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำวิชาการนั้น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีหลักการแนวคิดอยู่แต่ขาดความเข้าใจใน

เรื่องความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (มติชนออนไลน์, 2566, “ผลวิจัยพบผอ.ขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ.”)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยและคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสาเหตุอาจเกิดจากการจัดการศึกษาที่ยังมีประสิทธิภาพไม่เป็นที่คาดหวังทำให้คุณภาพการศึกษาต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้วิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครู ผลการวิเคราะห์พบว่า มีประเด็นที่เกี่ยวข้องคือผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ และต้องมีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะกระบวนการ และมีเทคนิคที่ดีในการที่จะนำพาให้การบริหารงานด้านวิชาการประสบความสำเร็จ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ดีมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556)

ที่ผ่านมาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นดัชนีตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษา พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 41.15 เมื่อจำแนกรายวิชา พบว่า วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 55.87 วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีคะแนนเฉลี่ย 43.66 วิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 38.68 วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 34.76 และวิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 33.64 (สำนักงานศึกษาธิการภาค 2, 2565) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 34.25 เมื่อจำแนกรายวิชา พบว่า วิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 51.02 วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีคะแนนเฉลี่ย 36.39 วิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 26.21 วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 26.53 และวิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 31.12 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม, 2566)

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565 ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม มีคะแนนวิชาภาษาไทยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 ส่วนวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าระดับประเทศแต่ยังน้อยกว่าร้อยละ 50 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ และไม่ปฏิบัติตามแผนงานทางวิชาการของแต่ละโรงเรียนที่ตั้งไว้ ดังนั้นการวางแผนการบริหารงานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเฉพาะด้านวิชาการและมีภาวะผู้นำทางวิชาการเนื่องจากงานวิชาการนั้นมีความเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมที่อยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาในแต่ละโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามคุณลักษณะของการมีภาวะผู้นำทางวิชาการนั้น นับว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบตามมาตรฐานที่กำหนดและมีผลต่อการบริหารสถานศึกษาต่อไป บทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้นำทางวิชาการ และการจัดการสถานศึกษาโดยการพัฒนาการศึกษาในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักว่าการศึกษากำลังมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ ให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์จริยธรรมให้มาอยู่พร้อมกับการก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รู้จักปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงนั้นโดยไม่หลงใหลกับวัตถุนิยมจนเกิดปัญหาสังคมหลากหลาย ดังนั้นการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคม ตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศโดยมุ่งความเป็นเลิศด้านคุณภาพการศึกษาควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคุณลักษณะของผู้นำสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพเพราะผู้บริหารคือผู้นำ ผู้เปรียบเสมือนตัวจักรสำคัญเป็นเข็มทิศเป็นผู้นำกำหนดเป้าหมายในการพัฒนามุ่งผลผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพให้สามารถก้าวสู่โลกแห่งการแข่งขันพร้อมกับการมีคุณธรรมและอยู่ในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างสงบสุข (จงจิตร์ ลาน้ำเที่ยง, 2556)

จากบริบทของโรงเรียนในจังหวัดนครปฐมที่มีความหลากหลายซึ่งมีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เนื่องจากการวางแผนและการทำงานของงานวิชาการที่ยังไม่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนและที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเฉพาะด้านวิชาการ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารงานด้านวิชาการควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีหลักการและนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ และด้านการนิเทศการศึกษา เพื่อยกระดับการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนในการพัฒนาผู้บริหารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำแนกตามตัวแปรเพศ ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ ประสบการณ์การทำงาน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

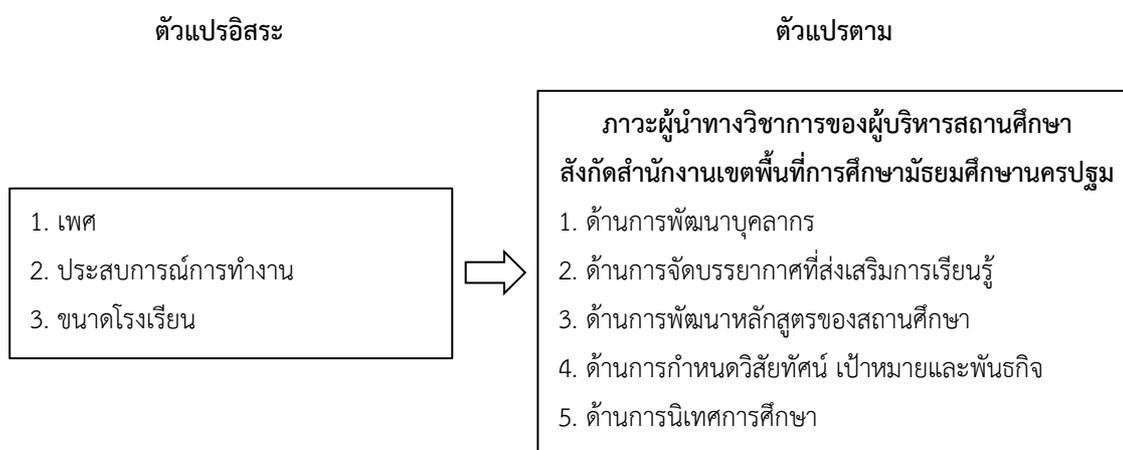
ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research)

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำนวน 1,871 คน จากโรงเรียนที่รับหน้าที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมทั้งหมด 29 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำนวน 320 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 59 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเลือกแบบเจาะจง และครู 261 คน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์ และสุ่มอย่างง่ายตามลำดับ
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 3) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ 5) การนิเทศการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อได้มาซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีหลาย ๆ ท่านที่ผู้วิจัยศึกษาดังนี้ ใหม่ ทุมสี (2560) พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560) มานพ สมอินเอก (2561) มานะจิต วรสุข (2562) ปิยพร บุญใบ (2563) กรรณิการ์ วีระวงศ์ (2564) ปวีณา บุทธิจักร์ (2564) สรรเพชญ์ ไตรรงค์ (2564) ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 3) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ 5) การนิเทศการศึกษา

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ด้านละ 6 ข้อ รวมจำนวน 30 ข้อ ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 3) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ 5) การนิเทศการศึกษา

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 3) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ 5) การนิเทศการศึกษา
2. นำเนื้อหาที่ศึกษามากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

3. พัฒนาข้อคำถามให้ครอบคลุมเรื่องที่จะศึกษา โดยพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้แล้ว นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยเพื่อตรวจสอบแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาความเที่ยงตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทั้งหมดอยู่ในระดับ 1.00

5. หาความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ทั้ง 29 โรงเรียน เพื่อแจ้งให้ทราบและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน เมื่อได้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจแบบสอบถามที่ได้กลับมาว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่ จากนั้นจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมรายด้านโดยการหาค่าเฉลี่ย (sample mean: M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) จากนั้นแปลความหมายของค่าเฉลี่ยผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านตามเกณฑ์ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ t-test และความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้โดยแบ่งออกเป็น 5 ตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และค่าร้อยละสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	88	27.50
หญิง	232	72.50
รวม	320	100
ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ	3	0.94
รองผู้อำนวยการ	56	17.50
ครูผู้สอน	261	81.56
รวม	320	100

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ระหว่าง 1-10 ปี	176	55.00
ระหว่าง 11-20 ปี	98	30.63
21 ปีขึ้นไป	46	14.38
รวม	320	100
ขนาดโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดเล็ก	7	2.19
โรงเรียนขนาดกลาง	49	15.31
โรงเรียนขนาดใหญ่	30	9.38
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	234	73.13
รวม	320	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 320 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.50 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.50 ตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 81.56 รองลงมาเป็นตำแหน่งรองผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 17.50 และตำแหน่งผู้อำนวยการหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 0.94 ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.63 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.38 และส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 73.13 รองลงมาปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 15.31 รองลงมาปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 9.38 และน้อยที่สุดปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 2.19

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
การพัฒนาบุคลากร	4.50	0.56	มากที่สุด
การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.41	0.64	มาก
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.45	0.56	มาก
การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ	4.51	0.65	มากที่สุด
การนิเทศการศึกษา	4.52	0.62	มากที่สุด
รวม	4.48	0.57	มาก

หมายเหตุ: โดยผู้วิจัยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านตามเกณฑ์ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.49 – 2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.49 – 1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.49 – 1.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม ด้านที่มีระดับมากที่สุด คือด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและพันธกิจ มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.45 อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.41

อยู่ในระดับมาก โดยสรุปผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ชาย			หญิง			t	Sig.
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ		
การพัฒนาบุคลากร	4.51	0.65	มากที่สุด	4.50	0.53	มากที่สุด	0.232	0.018*
การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.44	0.72	มาก	4.40	0.61	มาก	0.549	0.053
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.50	0.62	มากที่สุด	4.44	0.54	มาก	0.859	0.087
การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ	4.51	0.75	มากที่สุด	4.51	0.60	มากที่สุด	-0.010	0.035*
การนิเทศการศึกษา	4.47	0.75	มาก	4.53	0.56	มาก	-0.773	0.001*
รวม	4.49	0.67	มาก	4.48	0.53	มาก	0.170	0.004*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครปฐม โดยใช้สถิติ t-test แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การพัฒนาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	0.000	2	0.000	0.000	1.000
	ภายในกลุ่ม	100.769	317	0.318		
	รวม	100.769	319			
การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.531	2	0.256	0.642	0.527
	ภายในกลุ่ม	130.965	317	0.413		
	รวม	131.496	319			
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.179	2	0.089	0.278	0.757
	ภายในกลุ่ม	101.613	317	0.321		
	รวม	101.792	319			
การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.125	2	0.063		
	ภายในกลุ่ม	133.023	317	0.420		
	รวม	133.149	319			
การนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.288	2	0.144	0.373	0.689
	ภายในกลุ่ม	122.407	317	0.386		
	รวม	122.694	319			

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.111	2	0.056	0.172	0.842
	ภายในกลุ่ม	102.859	317	.324		
	รวม	102.970	319			

จากตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยใช้สถิติ F-test แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ และด้านการนิเทศการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การพัฒนาบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	15.897	3	5.299	19.729	0.001*
	ภายในกลุ่ม	84.872	316	0.269		
	รวม	100.769	319			
การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	20.014	3	6.671	18.910	0.001
	ภายในกลุ่ม	111.482	316	0.353	21.935	
	รวม	131.496	319			
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	17.544	3	5.848	21.935	0.001*
	ภายในกลุ่ม	84.248	316	0.267		
	รวม	101.792	319			
การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ	ระหว่างกลุ่ม	15.677	3	5.226	14.057	0.001*
	ภายในกลุ่ม	117.471	316	0.372		
	รวม	133.149	319			
การนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	13.966	3	4.655	13.530	0.001*
	ภายในกลุ่ม	108.728	316	0.344		
	รวม	122.694	319			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	16.506	3	5.502	20.108	0.001*
	ภายในกลุ่ม	86.464	316	0.274		
	รวม	102.970	319			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยใช้สถิติ F-test แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่ขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดบรรยากาศที่

ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ และด้าน การนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม รายด้านและภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ คือด้านนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ รองลงมาคือด้านการพัฒนา บุคลากร รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และน้อยที่สุดคือด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการ เรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตาพร ต้นเจริญรัตน์ (2563) กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) อมรรัตน์ ไทรเมือง (2564) และ มะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565)

ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันอาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านต่าง ๆ เป็นผู้ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็น ผู้นำในด้านวิชาการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและต่อเนื่อง และสามารถปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ มีภาวะผู้นำ ทางวิชาการมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจกระบวนการทำงานให้เป็นระบบ สนับสนุนการนิเทศครูใน โรงเรียนเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้น รวมถึงการ พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครปฐม มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง ซึ่งส่งผลต่อ คุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้ในอนาคต

2. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำแนกตามเพศ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครปฐม โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญตา จันทรวิียง (2560) ซึ่งได้ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตสตาร์บุษจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยจำแนกตามเพศ พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครปฐมที่มีเพศแตกต่างกันได้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกันทำให้มีภาระหน้าที่ในการ แสดงภาวะผู้นำที่ต่างกัน จึงมีการบริหารจัดการศึกษาที่แตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ทั้งการเตรียมความ พร้อมเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากการปฏิบัติตามคำสั่ง กฎ ระเบียบและหลักแนวคิด ของการบริหารแล้วผู้บริหารทั้งเพศชายและเพศหญิงยังต้องนำความรู้ความเข้าใจมาใช้ในการบริหารจัดการ รวมทั้งต้อง พัฒนาตนเองไม่ว่าจะเป็นการอบรม สัมมนา การศึกษาคูงาน ประกอบกับสถานศึกษามีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งขนาด โรงเรียน ที่ตั้ง ชุมชน ทรัพยากร เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับบทบาทและการแสดงภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับ บริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำและควรพัฒนาภาวะผู้นำ ทางวิชาการของตนเองให้มีความเข้มแข็ง เพื่อสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเท่าเทียม กัน

3. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปิวิภา บุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โดยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของมะไซดี อับดุลกอดेर (2565) ซึ่งได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันอาจเป็นผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารมีการบริหารงานเป็นระบบ บริหารงานอย่างเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและปฏิบัติกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความเสมอภาค ไม่มีการแบ่งกลุ่มหรือแบ่งฝ่าย มีการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีน้ำใจไมตรีต่อกัน สามารถสร้างความสามัคคีความปรองดอง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสถานศึกษาของตนเองได้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารงานเป็นระบบ บริหารงานอย่างเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและปฏิบัติกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความเสมอภาค ไม่มีการแบ่งกลุ่มหรือแบ่งฝ่าย มีการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีน้ำใจไมตรีต่อกัน สามารถสร้างความสามัคคีความปรองดอง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสถานศึกษาของตนเองได้ ย่อมส่งผลต่อบรรยากาศของสถานศึกษาที่ดี บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้สึกเท่าเทียมกัน มีความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังพบว่า ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม มีประสบการณ์ทำงานที่ใกล้เคียงกัน หรือวัยใกล้เคียงจึงมีความคิดและทัศนคติ ใกล้เคียงกัน หรือการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเสมอต้นเสมอปลายมาโดยตลอด จึงทำให้เกิดความเท่าเทียมในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

4. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิวิภา บุทธิจักร (2564) ที่มีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โดยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล พงษ์ (2561) ที่มีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 โดยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันอาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม มีการบริหารจัดการศึกษาและแบ่งขนาดโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งพบว่ามีการศึกษาสอดคล้องกันทั้งในด้านความแตกต่างของขนาดโรงเรียน บริบทของโรงเรียนก็มีความแตกต่างกัน โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเป็นสถานศึกษาที่ได้รับการ

จัดสรรทรัพยากรในการบริหารที่มากกว่าเนื่องจากมีจำนวนนักเรียนมากกว่า ทำให้การบริหารจัดการได้ทั่วถึงและเพียงพอ ต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพทางการจัดการศึกษา ส่งผลให้ผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษา สามารถ บริหารจัดการองค์กรได้อย่างดีในหลาย ๆ ด้าน ในขณะที่สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กยังคงมีความ ขาดแคลนปัจจัยทางการบริหารที่จะต้องนำมาใช้ในการพัฒนาทางการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่าสถานศึกษา ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งจะเห็นว่ามีทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ที่ต่างกันไป จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาด ต่างกันแสดงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ข้อค้นพบจากผลการศึกษาด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่าผู้บริหารมีการสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนา ตนเองโดยการส่งเสริมสนับสนุนการเข้าอบรมในเรื่องของการวิจัยในชั้นเรียนและเทคนิคการสอน จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีมากขึ้นเนื่องจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในเรื่องของ เทคโนโลยีที่ครูต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย โดยใช้กระบวนการนิเทศติดตามในสถานศึกษา และจัดอบรมเพื่อเพิ่ม ศักยภาพให้ครูในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป
2. ข้อค้นพบจากผลการศึกษาด้านการนิเทศการศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศติดตามการ จัดการเรียนการสอนของครูเป็นประจำ จากข้อค้นพบดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ แนะนำประสบการณ์ ควรจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษา หรือเครือข่ายการนิเทศ การศึกษา ภายในเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นระบบมากขึ้นโดยนำผลนิเทศมาใช้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศ ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษานครปฐมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการใน นิเทศ ภายในสถานศึกษาได้เป็นระบบมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีให้กับผู้บริหารใน อนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ภรณ์การ์ วีระวงศ์. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก].

- กัญญ์วรา เครื่องพาที. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1* [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- การศึกษา. (2564, 19 กุมภาพันธ์). *ผลวิจัยพบขอ.ขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ*. มติชนออนไลน์.
https://www.matichon.co.th/education/news_2586691
- จงจิตร ลาน้ำเที่ยง. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์].
- ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก].
- ณัฐพล พังนิ. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- บุญตา จันทร์เวียง (2560). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตสตาร์บุษจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ปวีณา บุญธิจักร์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- ปิยพร บุญใบ. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- มะไซดี อับดุลกอเดร์. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา].
- มานพ สมอินเอก. (2561). *บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- มานะจิต วรสุข. (2562). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานแผนกศึกษาธิการและกีฬานครโกสอนพมวิหารแขวงสะหวันนะเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *บทวิเคราะห์สถานการณ์ภาพการพัฒนาคูรัทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน*. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. (2566). *รายงานกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา งานวัดและประเมินผลปี 2566*.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 2. (2565, กันยายน). *รายงานสารสนเทศทางการศึกษาระดับภาค ปี 2565 ของสำนักงานศึกษาธิการภาค 2*. เอกสารลำดับที่ 13/2565.

- สรรเพชญ ไตรรงค์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- ใหม่ ทุมสี. (2560). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- อมรรัตน์ ไทรเมือง. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา].
- Hallinger, P. and Murphy, J. (1985). *Assessing the Instructional Management Behavior of Principals*. The elementary school.